

לוח שיר של יום לדעת הגר"א

וכתב במעשה רב (סיק קניח): בענין שיר של יום כלל זה נקוט בידך, אין אומרים שני מזמורים ביום אחד ושל ר"ח דוחה את כולם אפילו של שבת, ושיר של שבת דוחה של יריט וחול המועד וחנוכה, עכ"ל

Table with 7 columns: ראשון, שני, שלישו, רביעי, חמישו, שישי, שבת. Rows list musical notes and cantillation marks for various parts of the prayer.

א) אה תהיך קל"ג

ב) איה ס' קל"ג ואל"ג (פ)

ג) כ' אלמה אלמן - אשי ישראל

ד) אלו - אמרה רב (וינתקנה)

ה) אור אסיפור וור חדש דצמן (הש"ח)

ו) אור יק ואלמני - חלק ז (ס' קכו)

ז) אלו - אמרה רב

קנח

בענין שיר של יום, כלל זה נקוט בידך, (ד) ו אין אומרים שני מזמורים ביום אחד. ושל ראש חדש דוחה את כולם אפילו של שבת. ושיר של שבת דוחה של יו"ט וחול המועד וחנוכה.

א) אה תהיך

ד (*השיר שהיו הלויים אומרים במקדש ביום הראשון היו אומרים 'לה' הארץ ומלוואה תכל ויושבי בה בשני' היו אומרים 'גדול ה' ומחולל מאד בעיר אלהינו הר' קדשו בשלישי היו אומרים 'אלהים נצב בעדת אל כקרב אלהים ישפוט ברביעי היו אומרים 'אל נקמות ה' אל נקמות הופיע בחמישי היו אומרים 'הרנינו לאלהים עוזנו הריעו לאלהי יעקב בששי היו אומרים 'ה' מלך נאות לבש לבש וגומר בשבת היו אומרים 'מזמור שיר ליום השבת מזמור שיר לעתיד לבוא ליום שבו שבת ומנוחה לחי העולמים: הדרן עלך בזמן שכהן גדול וסליקא לה מסכת תמיד

ז) אור

(טו) ואומרים (ו) [ו] 'השיר שהלויים היו אומרים במקדש' (טז) שחרית לְכָד (טו).

א) אה תהיך

ג) כ' אלמה אלמן

31) ונהגו קודם לכן לומר 'היום יום פלוני בשבת', כדי לזכור את יום השבת, וכמו שכתב הרמב"ן (שמות כ ח) בענין זכירת השבת במשך ימות השבוע. והגרש"ז אויערבך (אשי ישראל פכ"ו הע' מד) היה נוהג לומר קודם לכן "זכור את יום השבת לקדשו".

(טו) ואומרים השיר וכו'. ענין בקמחן אברהם שפסיק דכנתת הרמ"א לומר בכל יום השיר השניף לאותו יום (ד) (דהיגו שביום א' היו הלויים משוררים לךדוד מזמור לה' הארץ ומלוואה" וגו' עד סוף המזמור, וכן בכל יום המזמור השניף לו), אבל אין פננתו שיאמר משנת השיר שהיו הלויים אומרים וכו', אכן [בשבת] נוהגין העולם לומר משנה זו אחר 'פסוקי הקטרת' כמו שגדפס פסדורים: (טז) שחרית לְכָד. אף דבמקדש היו אומרים שירה על נקפי היין גם על תמיד של בין הערפים, (יט) אכן מפני שפמה פעמים היו הכהנים טרודין והיו מביאין הנסקים של בין הערפים פלילה, ובחילה אין אומרים שירה, לפיכך נוהגין לומר השיר בשחרית לְכָד. ואינה מזמור נוהגין לומר ביום טוב לשיר של יום, יבאר אם ירצה השם

לקמן בהלכות יום טוב (טו):

בבית המקדש ובבית הכנסת - חלק 3

ובעיה"ק ירושלים נהגין הפרושים כהגר"א זצ"ל לומר ביום טוב לשיר של יום את המזמורים שקבע ומ"מ אין אומרים עלה קודם שזהו השיר שהלויים היו אומרים בבית המקדש, וכמדומני שבכוונה הונהג כן מאחר שאין בידינו לקבוע שירת הלויים בבית המקדש עד שיבוא אליהו בקרוב ויורו.

ולמעשה נתבאר מדברינו דרך מובחר היאך לנהוג בשיר של יום:

(א) בשבת אומרים שיר של יום בשחרית דוקא וכמנהג הספרדים.

(ב) ביום טוב, בשחרית אומר שיר של יום דחול, אבל לא יאמר שהלויים היו אומרים, ובמוסף אומר שירה דיום טוב אם נוהג לאומרה.

(ג) יום טוב שחל בשבת אומר דשבת לבד.

(ד) בר"ח אומר בשחרית שיר של יום דחול, ובמוסף ברכי נפשי.

(ה) בחוה"מ אומר בשחרית שיר של יום דחול, ובמוסף מזמור דחוה"מ אם נוהג לאומרו.

(ו) שבת שחל בו ר"ח אומר בשחרית דשבת, ובלי לומר שזהו השיר שהלויים היו אומרים, ובמוסף אומר ברכי נפשי.

(ז) בר"ה שחל בשבת בשחרית אומר של שבת, ובמוסף אינו מוכרע ועכ"פ לא יאמר השיר שהלויים היו אומרים.

ולמעשה נתחלקו ישראל לאגודות אגודות, ואין מנהג או הכרעה ברורה, ונראה שבדרך שהבאנו יצאנו מכל חששות, והנהוג כן יזכה לברכה, ולהבטחה שהבטיחו חכמינו ז"ל לאומר שירה בזמנה!

ובחזוה"מ נראה להדיא שאומרים בשחרית דחול, שכן מוכח בגמרא סוכה (נ"ה.) ורש"י שם. ונראה שגם ביום טוב אמרו שיר דיום טוב רק במוסף, וכן מבואר בטו"א ר"ה ל: שאמרו בכל הימים טובים בשחרית השיר דחול, ואם כי יש מפקפקים בזה, יסוד הוכחתם רק מגמרא ר"ה הנ"ל, ולפי דרכנו אין זה ראייה, ואין יסוד לומר שבשחרית אמרו השירה דיום טוב.

ולפי זה נראה דשחרית ביום טוב הוא הזמן לאמירת שירה דחול, ומיהו ראוי לחוש ולא לומר „שהיו הלויים אומרים בבית המקדש“, שאין זה ברור ואפשר דסגי בהלל, וא"כ כשיאמר שהלויים היו אומרים בבית המקדש הוה כדובר שקרים וכמ"ש לעיל בשם הח"ס.

וביותר הדבר מבואר בשו"ת הרמ"ע מפאנו (כ"ה) וז"ל „אני מנעתי במקומי שלא יפתח ש"ץ בלשון המשנה דסוף תמיד מהתחלת השיר שהיו הלויים אומרים וכו' אלא יתחיל מראש המזמור, שאם הוא מכוון עם מה שהיו הלויים אומרים בעת ההיא מוטב ואם לאו לא גרע ממזמור בעלמא וכו' ע"ש שהאריך, הרי שגם הוא הקפיד טובא לא לומר השיר שהלויים היו אומרים אם אינו ברור שאמרוהו.

ומעתה ביום טוב שחרית יש לומר מזמור דחול, אבל ראוי לדקדק לא לומר או השיר שהלויים היו אומרים בבית המקדש, שאינו ברור אם אמרוהו או. ובמוסף יש לזוהר לא לומר שירה דיום חול כיון שאין זה עונתה, ולכן האומרים שיר דיום טוב וכנוסח הגר"א זצ"ל, יאמרוהו במוסף דוקא וכמ"ש נ.

ובראש חודש האומרים שיר של יום וגם ברכי נפשי, יאמרו שיר של יום דחול בשחרית וזהו באמת השיר שאמרו בשחרית בבית המקדש, וברכי נפשי יאמרו במוסף, והאומרים שניהם זה אחר זה מיד, נמצא דאמרו חזא שלא בעונתה, אבל האומרים שיר של יום לבד יאמרו בשחרית, והאומרים ברכי נפשי לבד יאמרו רק במוסף, ובחזוה"מ נמי הדין כמו בראש חודש, וסדר המזמורים ליום טוב וחוה"מ מפורש בספר מעשה רב.